

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci šikany a kontaktu s advokátem ve věznici

A. Závěry šetření

Dne 1. září 2022 se na mě jako na veřejného ochránce práv obrátil pan A., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Břeclav (dále také jako „stěžovatel“). Ve zprávě o šetření ze dne 2. 11. 2022 jsem konstatoval pochybení v tom, že Věznice Břeclav stěžovateli neinformovala o vyřízení jeho stížnosti, přičemž další stížnosti stěžovatele nevyřídila břeclavská věznice řádně, neboť ve vyřízení stížnosti zcela chyběly konkrétní informace vztahující se k postupu v šetření stížnosti.

B. Vyjádření věznice

Ve svém vyjádření ze dne 23. 11. 2022 uvedl ředitel Věznice Břeclav plk. Mgr. Vladan Havránek, že při vyřizování stížnosti ve Věznici Břeclav je postupováno v souladu s platnou legislativou. Podání stěžovatele ze dne 24. 6. 2022 (o jehož vyřízení věznice stěžovatele neinformovala) obsahovalo sdělení poukazující na možné protiprávní jednání odsouzeného B. Po posouzení obsahu podání bylo rozhodnuto o zaevidování podání jako šetření pro ředitele věznic, a to právě pro povahu zde uváděných sdělení.

V případě provázaného šetření pro ředitele břeclavské věznic byla vypracována závěrečná zpráva o provedeném šetření, která je interním aktem věznic. Tato zpráva se nikdy nepředává věznickým osobám. Ředitel věznic nesouhlasil s názorem, že Věznice Břeclav pochybila, když stěžovatele neinformovala o vyřízení stížnosti.

Dále ředitel věznic sdělil, že stížnosti stěžovatele byly vyřízeny včas a řádně. Věznice Břeclav není oprávněna sdělovat stěžovateli informace týkající se odsouzeného B. o uložení kázeňského trestu, přezazení do vyššího stupně zabezpečení a přemístění. Dle ředitele věznic není možné sdělovat konkrétní osoby, které byly k věci vyslechnuty, dotazovány, popřípadě se vyjádřily formou úředního záznamu. Tedy sdělení, že byla přijata adekvátní opatření, je zcela na místě. Věznice Břeclav není oprávněna sdělovat, dle jakých interních předpisů bylo ze strany vychovatele postupováno při povolování telefonního kontaktu na advokáta stěžovatele. Jedná se o předpis ukládající povinnost pověřeným pracovníkům. Stěžovateli byl postup ze strany vychovatele sdělen, ten jej však nerespektoval.

Ředitel věznic nesouhlasil s názorem, že Věznice Břeclav další stížnosti stěžovatele nevyřídila řádně, neboť ve vyřízení stížnosti zcela chybí konkrétní informace vztahující se k postupu v šetření stížnosti. Jednání stěžovatele je dle ředitele vedeno tak, aby bylo poškozeno dobré jméno věznic a jejich zaměstnanců. Dle ředitele věznic budou nadále stížnosti ve Věznici Břeclav vyřizovány v souladu s platnou legislativou.

C. Závěrečné hodnocení

Dotčené osoby mají právo obracet se na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li zákon jiný

prostředek ochrany.¹ Vězeňská služba ČR je správním úřadem.² Vězeňská služba ČR odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu trestu odnětí svobody,³ přičemž trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; s odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví.⁴

Stěžovatel (dotčená osoba) se obrátil písemným podáním na věznic (správní orgán), a stěžoval si na postup věznic v tom, že nebyla zajištěna jeho bezpečnost s ohledem na chování jiného odsouzeného (podání tedy směřovalo proti postupu správního orgánu a jeho obsahem bylo ohrožení důstojnosti stěžovatele s ohledem na tvrzené šikanózní jednání jiného odsouzeného). Zákon takovéto podání (jak je uvedeno výše) nazývá stížností a nelze ho vyhodnotit jiným způsobem.⁵ Konstatování toho, že stěžovatel podal ve věznici stížnost (a nikoliv podání jiného charakteru), lze podpořit i ustanovením vnitřního předpisu Vězeňské služby ČR, dle kterého se stížnostmi rozumí podání, kterými se odsouzení domáhají ochrany svých práv a právem chráněných zájmů, k jejichž ohrožení nebo porušení mělo dojít zejména nevhodným chováním úředních osob nebo postupem Vězeňské služby ČR.⁶

Řád výkonu trestu odnětí svobody stanoví, jak postupovat v případech ohrožení práva odsouzeného na jeho ochranu před neoprávněným násilím, jakýmikoliv projevy ponižování lidské důstojnosti a urážkami nebo výhrůzkami.⁷ Z výše uvedeného lze usuzovat, že odsouzený má skutečně právo na to, aby věznic zajišťila jeho bezpečnost.

Právní ani vnitřní předpisy neříkají nic o tom, že vězněné osoby mohou podávat podněty k šetření pro ředitele věznic. Stěžovatel podal písemnou stížnost a nedostalo se mu jakékoliv písemné reakce, a to z důvodu, že věznic chybě nequalifikovala jeho podání jako stížnost a rozhodla o tom, že na takovéto podání není třeba reagovat jakýmikoliv způsobem. Stěžovatel namítal útoky na svou osobu a jiné odsouzené, obrátil se přitom na stížnostní orgán věznic, ale nedostalo se mu reakce alespoň v tom smyslu, že se věznic bude zabývat jeho podáním. Takovýto postup věznic je schopen pouze prohloubit deprivaci a pocit bezmocnosti odsouzených, když věznic nikterak nereaguje na takováto závazná podání.

1 Ustanovení § 175 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a Justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

3 Ustanovení § 2 odst. 1 zákona o Vězeňské službě a Justiční stráži.

4 Ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 Dle § 4 odst. 3 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 55/2014, o vyřizování stížností a oznámení ve Vězeňské službě České republiky, je podání třeba vždy posuzovat podle jeho obsahu, bez zřetele na jeho označení.

6 Ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 55/2014.

7 Ustanovení § 35 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Nevidím problém v tom, aby vedle závěrečné zprávy o šetření pro ředitele věznice vyhotovil stížnostní orgán i sdělení stěžovateli, jakým způsobem byla vyřízena jeho stížnost. O vyřízení stížnosti musí být stěžovatel v zákonné lhůtěrozuměn.⁸

Ve věci nedostatečného vyřízení stížností nesouhlasím se závěry ředitele věznice. Nejsem si vědom toho, že by sdělení ve vyřízení stížností adresovaně stěžovateli nemohlo obsahovat informaci o tom, že věznice v rámci daného šetření vyslechla odsouzené a zaměstnance věznice, využila kamerové záznamy, případně provedla další důkazy, přičemž z těchto provedených důkazů vyplynul závěr o důvodnosti či nedůvodnosti stížnosti. Chápu, že z bezpečnostního hlediska nelze odsouzeným sdělovat veškeré informace o šetření stížnosti, ale na druhou stranu není možné, aby byla stížnost vyhodnocena určitým způsobem a stěžovatel neměl jakýkoliv informaci o tom, z jakého důvodu došlo právě k takovému vyhodnocení. Stěžovatel se vždy musí dostat takového sdělení, aby mohl vést myšlenkovou úvahu o tom, zda a z jakého důvodu má požádat nadřízený orgán, aby prošetřil způsob vyřízení stížnosti, přičemž takový postup zákon (jak sám ředitel uvedl) předpokládá.⁹

Považuji za absurdní, aby věznice nikterak nemohla konkretizovat opatření, která na základě stížnosti učinila; odsouzený B. byl přemístěn do jiné věznice dne 28. 7. 2022, ale věznice o měsíc později ve vyřízení stížnosti (dne 26. 8. 2022) nemohla uvést, že tímto opatřením bylo přemístění jmenovaného do jiné věznice. Velmi těžko lze tvrdit, že stěžovatel toto přemístění odsouzeného, z něhož měl obavy, nezaznamenal. Předpokládám, že i skutečnost, že je jinému odsouzenému uložena kázeňský trest, není důvod před odsouzenými nikterak zatajovat, takovýto odsouzený je v případech několika druhů kázeňských trestů umístěn na oddělení pro výkon kázeňských trestů a spoluodsouzení o tomto umístění musí vědět. Pokud se bude před odsouzenými tajit, že některým odsouzeným jsou za kázeňská provinění ukládány kázeňské tresty, ztrácí ukládání kázeňských trestů významnou část své preventivní funkce. Rovněž skutečnost, že by některý z odsouzených přerážen do vyššího stupně zabezpečení, je ostatním odsouzeným dobře známa, protože předpokládám, že se tím změní některé podmínky výkonu trestu (pokud tedy takovéto přerázení není pouze „papírové“). I přerázení odsouzených působí na odsouzené motivačně, ale i preventivně (při zařazení do vyššího stupně).

Není nutné ve vyřizování stížnosti uvádět, dle přesně jakých interních předpisů postupoval vychovatel při povolení telefonického kontaktu stěžovatele s jeho advokátkou. Věznice ale mohla ve vyřízení stížnosti uvést konkrétní postup vychovatele při vyřízení jeho požadavku (tak, jak jsem ho popsal ve zprávě o šetření), a z těchto informací by byli stěžovatel zřejmě a jasně všechny skutečnosti, a nemusel by se tak obracet na nadřízený orgán, dozorového státního zástupce či na mě (jako na veřejného ochránce práv). Věznice by touto kvalitní prací při řádném vyřízení stížnosti splnila svou povinnost a navíc by se věci nedomnívala již dále zabývat s ohledem na požadovanou vyjádření od jiných orgánů. Nedomnívám se, že stěžovatel chce poškozovat dobré jméno Věznice Břeclav (jak uvedl ředitel ve svém vyjádření), pouze se mu nedostalo dostatečných informací na základě jeho

⁸ Ustanovení § 175 odst. 5 správního řádu.

⁹ Ustanovení § 175 odst. 7 správního řádu.

podání, čemuž šlo předejít právě řádným vyřízením jeho jednotlivých stížností směřujících proti věznicí.

S ohledem na nepřijetí dostatečných opatření k nápravě vydávám tímto své závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.¹⁰

Součástí stanoviska je návrh opatření k nápravě.

D. Opatření k nápravě

Věznici Břeclav navrhuji, aby:

- (A) o vyřízení všech podání odsouzených, která bude možná kvalifikovat jako stížnosti, informovala vždy písemně stěžovatele,
- (B) vyřizovala stížnosti řádně, a tedy uváděla ve vyřízení stížnosti konkrétní informace o tom, jak věznice postupovala v šetření stížnosti, jaké důkazní prostředky prověřila, jakým způsobem vyhodnotila zjištěné informace, a poskytovala tak stěžovateli ve vyřízení stížnosti úplné, odborné, pravdivé, přesvědčivé a srozumitelné informace.

Závěrečné stanovisko zasílám řediteli Věznice Břeclav a žádám, aby mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda provedl navržená opatření k nápravě. Odpověď očekávám ve lhůtě 45 dnů od doručení stanoviska. Stanovisko zasílám také stěžovateli.

Brno 19. prosince 2022

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv

¹⁰ Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci uložení kázeňského trestu a vyřazení odsouzeného z pracoviště

A. Závěry šetření

Dne 22. července 2018 se na Kancelář veřejného ochránce práv ve svém podání obrátil pan A., nar. xxxx (dále také „stěžovatel“), t. č. ve výkonu trestu Vazební věznice Praha-Pankrác (dále také „věznice“), který si stěžoval, že mu byl údajně nezákonně uložen kázeňský trest, přičemž v této souvislosti byl vyřazen z pracoviště.

Porušení kázně se měl stěžovatel dopustit dne 12. dubna 2018 tím, že údajně bez povolení vstoupil do prostoru kantýny v době, kdy neměl nákup a vyzvedl si tam dvě krabičky cigaret, které mu měl zakoupit jiný odsouzený a přenechal mu je v prodávně k vyzvednutí.

Ve zprávě o šetření shledala tehdejší ochránkyně práv Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., pochybení při uložení kázeňského trestu stěžovateli a také při vyřazení stěžovatele ze zaměstnání.

A.1 Uložení kázeňského trestu

A.1.1 Omezení vlastnického práva ve výkonu trestu odnětí svobody

Zákonodárce v zákoně o výkonu trestu¹ zakázal odsouzenému bez souhlasu Vězeňské služby České republiky pouze prodej, směnu a darování věcí, které má v držení ve věznici.² Dané ustanovení bylo formulováno v době, kdy soukromoprávní úprava znala různé druhy pojmenovaného smluvního jednání. Zákonodárce tak nestanovil, že veškeré nakládání odsouzeného s majetkem podléhá souhlasu Vězeňské služby České republiky, ale k takovému omezení vybral pouze některé druhy soukromoprávního jednání.

Šetření, které provedla věznice v rámci kázeňského řízení, nevyloučilo možnost, že mezi stěžovatelem a dalším odsouzeným vznikl soukromoprávní vztah zápůjčky. Ten je (podle komentářové literatury) relativně stabilním soukromoprávním institutem, který však zákonodárce ve zmíněném ustanovení zákona o výkonu trestu nevyloučil. Jak uvedl v minulosti Ústavní soud v jednom ze svých nálezu, zákon o výkonu trestu odnětí svobody taxativně vypočítává práva a svobody, jež jsou omezeny a kterých je odsouzený po dobu výkonu trestu zbaven. Z čehož vyplývá, že jakákoliv další omezení práv a svobod jdou již nad rámec omezení v zákoně taxativně vypočtených.³

1 Zákon č. 369/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ustanovení § 28 odst. 3 písm. g) zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

3 Bod 27 nálezu Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08-3.

Věznice předmětné jednání označila za směnu, přičemž se důkladněji správnou kvalifikací uvedeného jednání nezabývala. Z důkazního materiálu není jednoznačně patrné, zda pan A. směnil nějakou věc s druhým odsouzeným za cigarety, či stěžovatel zapůjčil cigarety druhému odsouzenému s tím, že mu je následně vrátí. Kázeňský přestupek tak nebyl spolehlivě zjištěn a věznice nemohla za dané jednání uložit stěžovateli kázeňský trest.

A.1.2 Nepovolený vstup do prostoru kantýny

Ve zprávě o šetření vytýkala věznice tehdejší veřejná ochránkyně práv, že ze získaných podkladů nelze jednoznačně určit, zda měl stěžovatel povolen vstup do kantýny za účelem vyzvednutí daných cigaret, či zneužil svého pracovního zařazení na pozici pracovníka úklidu.

Tehdejší veřejná ochránkyně práv dospěla na základě získaného spisového materiálu k názoru, že věznice rozhodla o povoleném či nepovoleném vstupu stěžovatele do prostoru kantýny především na základě tvrzení pana E. To, podle jejího názoru, nepostačuje k dostatečnému prokázání, že stěžovatel jednal v rozporu se zákonem či vnitřním řádem věznice. Poukázala také na to, že věznice mohla v dané situaci opatřit i další důkazní prostředky, které mohly k řádnému objasnění věci přispět. Ve zprávě o šetření dospěla k závěru, že Vazební věznice Praha-Pankrác pochybila, jelikož provedla dokazování v nedostatečném rozsahu. V tom důsledku nebyl kázeňský přestupek spolehlivě zjištěn, a nemohl tak být stěžovateli uložen kázeňský trest.

A.2 Druh uloženého kázeňského trestu

Z rozhodnutí o uložení kázeňského trestu je patrné, že na základě zjištěných důkazů byl prvotně stěžovateli uložen podmíněný kázeňský trest umístění do uzavřeného oddělení na 3 dny, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programů zacházení, se zkušební dobou na 3 měsíce. Stěžovatel si proti rozhodnutí podal stížnost, přičemž zaměstnanec Vězeňské služby České republiky uloženy kázeňský trest změnil na důtku, kterou tehdejší veřejná ochránkyně práv vyhodnotila jako přísnější trest.

Podle zákona o výkonu trestu se podmíněný kázeňský trest automaticky zahradí, jestliže odsouzený nespáchá během zkušební doby jiný kázeňský trest. Stěžovatel navíc v dané době mohl žádat o podmíněné propuštění, přičemž uložení nepodmíněného kázeňského trestu má na takové rozhodování negativní vliv. Nepodmíněný kázeňský trest lze místo toho zahradit oproti uložení odměny, jestliže odsouzený po výkonu kázeňského trestu splní podmínky pro její udělení.

Z právní úpravy vyplývá, že Vězeňská služba České republiky nemohla uložit přísnější kázeňský trest. Nadto z odůvodnění druhého rozhodnutí ani není patrné, z jakého důvodu došlo ke zpřísnění sankce, což může na stěžovatele působit jako projev libovůle.

Tehdejší veřejná ochránkyně práv tak shledala pochybení v postupu Vazební věznice Praha-Pankrác, protože stěžovateli uložila přísnější druh kázeňského trestu než v původním rozhodnutí, jelikož takový postup právní předpisy neumožňují.

A.3 Vyřazení ze zaměstnání

Evropská úmluva o ochraně lidských práv (dále také jako „Úmluva“) v čl. 6 odst. 2 uvádí, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem (presumpce nevinný).

Trestní obvinění čl. 6 odst. 2 Úmluvy je třeba podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále také jako „ESLP“) vztahovat nejen na trestní řízení, ale rovněž na řízení o veškerých sankcích ukládaných správními úřady fyzickým osobám, jakož i o sankcích ukládaných v řízení disciplinárním nebo kárném.

Tehdejší veřejná ochranná práva ve zprávě formulovala názor, že do skončení kázeňského řízení musí věznice na odsouzeného pohlížet, jako kdyby kázeňský přestupek nespáchal. Nelze jej automaticky vyřadit z pracovního zařazení pro pouhý podezření, že se odsouzený kázeňského přestupku dopustil.

Ve zprávě bylo dále poukázáno na to, že věznice v odůvodnění návrhu na vyřazení stěžovatele ze střeženého pracoviště neuvedla pravý důvod vyřazení, když v dokumentu uvedla organizační důvody. Z vyjádření ředitele věznice je přitom patrné, že důvodem vyřazení ze zaměstnání bylo právě kázeňské řízení proti stěžovateli.

Ochranné tak shledala pochybení, jelikož věznice dostatečně neodůvodnila vyřazení stěžovatele z pracovního zařazení, přičemž do návrhu na vyřazení neuvedla skutečný důvod. Takové jednání bylo navíc v rozporu s presumpcí neviny, kterou musí Vězeňská služba České republiky v průběhu kázeňského řízení dodržovat.

B. Vyjádření úřadu věznic

B.1 Uložení kázeňského trestu

B.1.1 Omezení vlastnického práva ve výkonu trestu odnětí svobody

Ohledně označení jednání za směnu věznic připouští, že mezi stěžovatelem a druhým odsouzeným mohlo oprávně dojít k zápujce, a ne ke směně. I v takovém případě by však podle věznic došlo k porušení vnitřního řádu pro odsouzené Vazební věznic Praha-Pankrác, neboť v této normě je v čl. 20 uvedeno: „*Před případným zapůjčením věci od jiného odsouzeného je odsouzený o této skutečnosti povinen informovat vychovatele.*“⁴

B.1.2 Nepovolený vstup do prostoru kantýny

Věznice se vyjádřila, že tehdejší veřejná ochranná práva přehlédla fakt, že zpracovatelem záznamu o kázeňském přestupku byl pan C. a svědkem pan E. Inspektor dozorcí služby pan C. byl rovněž přítomen v prostorách, kde se pohyboval pan A. a pan E., byť nebyl na doslech mezi nimi. Jedná se tedy o tvrzení dvou příslušníků proti jednomu odsouzenému. Věznice dále uvádí, že v situaci, kdy se oba odsouzení přiznali k zápujce

⁴ Článek 20 odst. 11 vnitřního řádu pro odsouzené Vazební věznic Praha-Pankrác, který byl účinný v době údajného spáchání kázeňského přestupku.

mezi sebou bez předchozího informování vychovatele, je způsob, jakým se do prostoru kantýny pan A. dostal, již bezpředmětnou okolností.

Věznice byla následně vyzvána k doplnění vyjádření pana C.

Věznice zaslala vyjádření pana C., které bylo sepsáno dne 11. září 2019. Pan C. ve svém vyjádření uvedl: „Dne 12. 4. 2018 se pan A. pod záminkou úklidových prací dostal do prostoru vězeňské kantýny, přistoupil k prodejnímu okénku a řekl pracovníci kantýny o dvě krabičky cigaret Marlboro. Pracovnice kantýny se pana A. zeptala, jak to má udělat? Odsouzený pan A. jí odpověděl, že to má domluvené s druhou kantýňskou, že je má objednané. Odsouzený pan A. byl panem E. dotázán, zda má tento den nárok na nákup. Odsouzený odpověděl, že ano. Obsluha kantýny tedy odsouzenému cigaretu vydala, aniž by je předtím namarkovala do pokladny. Následně jsem provedl kontrolu nákupních seznamů a zjistil jsem, že odsouzený pan A. na seznamu nákupů na den 12. 4. 2018 není a záměrně nám lhal. Ve svém vyjádření pro podezření ze spáchání kázeňského přestupku pan A. doslova uvedl, cituji: „Do kantýny jsem šel s tím, že nejdu uklízet, ale že jdu na nákup. Protože cigarety byly již koupené. Paní kantýňská o tom věděla. A panu dozorcí jsem netvrdil, že nákup mám.“ Dovoluji si tvrdit, že vyjádření odsouzeného je účelové. Každý odsouzený ví, kdy má nárok na nákup ve vězeňské kantýně. Pokud tedy pan A. nešel jako pracovník úklidu do prostoru kantýny uklízet, neměl v tento den v prostoru kantýny oprávnění k pohybu. Jestliže odsouzený uvádí, že kantýňská o všem věděla, znovu záměrně poruší Vnitřní řád pro odsouzené Vazební věznic Praha-Pankrác, a to tím, že o věci měl informovat svého vychovatele.“

B.2 Druh uloženého kázeňského trestu

Ve svém sdělení vyjádřila věznice nesouhlas v tom, že došlo ke zpřísnění uloženého kázeňského trestu. Věznice uvádí, že důtky je kázeňským trestem nejmírnějším. K tomuto již existuje několik judikátů, přičemž namátkou zmiňuje například usnesení Ústavního soudu sp. I. ÚS 3688/14, ze dne 29. listopadu 2015, kde je pod bodem 14 konstatováno, že důtky je nejmírnějším trestem, který zákon o výkonu trestu odnětí svobody zná.

B.3 Vyřazení ze zaměstnání

Ohledně porušení presumpce neviny věznice konstatuje, že na uložení kázeňského trestu ve formě důtky se citovaný článek 6 Úmluvy nevztahuje.

C. Závěrečná hodnocení

C.1 Uložení kázeňského trestu

C.1.1 Omezení vlastnického práva ve výkonu trestu odnětí svobody

Ve svém vyjádření odkazuje ředitel věznic na vnitřní řád Vazební věznic Praha-Pankrác. Pokud věznice uvádí, že pan A. mohl být potrestán za porušení ustanovení vnitřního řádu, pak ale vydané rozhodnutí o kázeňském trestu neodpovídá tomuto údajnému porušení povinnosti. Tudiž nenaplnuje náležitosti stanovené zákonem o výkonu trestu odnětí

svobody. Ten uvádí, že kázeňský trest lze uložit, jen jsou-li náležitě objasněny okolnosti kázeňského přestupku a prokázána vina odsouzeného.⁵ Takéž vydané rozhodnutí neodpovídá ani vnitřnímu předpisu Vězeňské služby České republiky, který stanoví náležitosti pro výrok a odůvodnění rozhodnutí.⁶

Zejména z původního výroku a odůvodnění plyne, že stěžovatel měl porušit ustanovení § 28 odst. 1 a odst. 3 písm. g) zákona o výkonu trestu. To však neodpovídá současněmu tvrzení věznice, že se dopustil porušení ustanovení daného vnitřním řádem, které plyne z ustanovení § 28 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Původní rozhodnutí tak klade stěžovateli za vinu i výše zmíněnou směnu, která nebyla stěžovatelem prokázána.

Dále je třeba upozornit na to, že v daném vnitřním řádu věznice je uvedeno, že odsouzený, který si od jiného odsouzeného chce něco zapůjčit, má povinnost informovat vychovatele. Podle uvedené formulace se však dané ustanovení na stěžovatele zjevně neuplatňuje. Stěžovatel totiž nebyl ten, který by si chtěl od druhého odsouzeného něco zapůjčit. Z formulace ustanovení vnitřního řádu je zřejmé, že „ohlašovací povinnost“ špela na odsouzeném, který si od pana A. chtěl věc zapůjčit.

Pokud věznice ve svém vyjádření uvedla, že skutečně mohlo dojít k zapůjčce, přičemž uvedené pravidlo ve vnitřním řádu věznice zjevně nedopadá na osobu, od které si chce někdo něco půjčit, pak trvám na tom, že věznice neměla stěžovatele kázeňsky trestat, jelikož k tomu nemá žádný zákonný podklad.

Lze uvážovat nad protiarargumentem, že by měl stěžovatel povinnost takové neoznámení zápůjčky ze strany druhého odsouzeného nahlásit. Což by potencionálně za výjimečných okolností mohlo být dovozeno z ustanovení § 28 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu. V takovém případě však mělo být dokazování vedeno jiným způsobem. Mělo být zjištěno, zda skutečně mohlo dojít k vážnému ohrožení bezpečnosti, zda byl pan A. seznámen s tím, že druhý odsouzený danou zápůjčku nenahlásil atd. I v tomto případě by vydané rozhodnutí opět nekorespondovalo s tímto tvrzením, a tudíž by nesplňovalo již výše uvedené náležitosti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu.

V tomto bodě tak zastávám stejný názor jako tehdejší veřejná ochránčková práva, a tedy že věznice neměla zákonný poklad pro kázeňské potrestání stěžovatele.

C.1.2. Nepovolený vstup do prostoru káňtýny

Ohledně skutečnosti, že ve věci se jednalo o tvrzení dvou příslušníků proti tvrzení pana A., musím podotknout, že záznam o kázeňském přestupku je sice sepsán panem C., ten však jak uvádíte ve svém vyjádření ke zprávě o šetření, nebyl věcí na doslech. Ze záznamu o kázeňském přestupku ani není patrno, co vnímal pan C. bezprostředně svými smysly a co má pouze ze sdělení pana E. Pokud nebyl pan C. na doslech, pak tvrzení pana A., že poprosil dozorce, zda jej pustí na nákup s tím, že osobní nákup nemá, ale má tam

⁵ Ustanovení § 47 ods. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

⁶ Zájmena ustanovení § 29; § 30 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 36/2014, o kázeňském řízení i obviněných, odsouzených a chovanců.

zaplačený cigarety (což mu měl údajně dozorce povolit), je právě v rovině tvrzení pana A. proti tvrzení pana E.

Nová výpověď pana C. oproti tomu navozuje pocit, že byl celému jednání bezprostředně přítomen a na doslech, i když ve vyjádření ke zprávě o šetření uvádíte, že na doslech jednání mezi stěžovatelem a panem E. nebyl.

Také je zvláštní skutečnost, že se stěžovatel po celou dobu brání proti výpovědi pana E. Z tvrzení verze stěžovatele po celou dobu řízení neplyne, že by byl v prostoru přítomen další zaměstnanec Vězeňské služby České republiky.

Již ve zprávě také tehdejší ochránčková poukazovala na zvláštní vyjádření pana E. V úředním záznamu pro podání vysvětlení uvedl, že: „Já jsem si nashléš všiml, že je nákup nestandardní, protože pan A. nic neplatil.“ Jestliže vpusť zaměstnanec Vězeňské služby České republiky do prostoru káňtýny odsouzeného s domněnkou, že odsouzený jde pouze vyzvednout odpadky a měl údajně využít nestřežené chvíle k vyzvednutí cigaret, tak pak je zvláštní, že jednání pana E. iniciovala skutečnost, že stěžovatel za cigarety nic neplatil.

Jak bylo již uvedeno ve zprávě o šetření, nevěrohodnost stěžovatelova tvrzení mohla věznice objektivně prokázat např. kamerovými záznamy z jiných částí věznice, že stěžovatel opravdu v dané době měl na sobě žlutou vestu a nesl igelitový pytel (což odsouzený tvrdí, že neměl). Ani ze záznamu o kázeňském přestupku sepsaném panem C. neplyne to, zda měl stěžovatel u sebe igelitový pytel. K věci nebyla vyslechnuta ani káňtýnská či další odsouzení, kteří by například tuto skutečnost mohli rozporovat nebo se vyjádřit k tomu, že stěžovatel měl údajně vystát frontu před tím, než se dostal k okénku káňtýny (což je opět v rozporu s tvrzením pana E.).

Stejně jako tehdejší ochránčková práva zastávám názor, že ve věci nebyly získány takové důkazní prostředky, které by spolehlivě nasvědčovaly tomu, že se kázeňský přestupek jednoznačně stal.

C.1.3. Druh uloženého kázeňského trestu

Nejprve bych chtěla upozornit na to, že v bodě č. 14 usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3688/14, ze dne 29. listopadu 2015, není uvedeno (jak uvádí věznice), že dítka je nejmírnějším kázeňským trestem. Ve zmíněném usnesení Ústavní soud odkázal na jeho starší rozhodnutí⁷, v kterém ohledně dítky formuloval názor „... že se jedná o jeden z nejmírnějších trestů, pokud (subjektivně nahlíženo) ne zcela nejmírnější, které zákon o výkonu trestu odnětí svobody zná“.

Ústavní soud v daných rozhodnutích nestaví najisto, že se jedná o nejmírnější kázeňský trest. S jistotou pouze uvádí, že se jedná o jeden z nejmírnějších trestů. Ve svém jiném rozhodnutí⁸ pak dítku společně se snížením kapesného nebo pokutou řadí mezi tresty mírnější povahy.

⁷ Jedná se o usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. 1785/08, ze dne 21. října 2008.

⁸ Viz nářez Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 32/08-3, ze dne 29. září 2010.

Z dostupné judikatury jsem zjistila, že v minulosti Krajský soud v Ostravě označil jednoznačně důtku jako nejmírnější kázeňský trest.⁹ V následném rozhodnutí o kasační stížnosti však danou formulaci Nejvyšší správní soud nepřevzal a k tomuto kázeňskému trestu uvedl: „*Důtku přitom Ústavní soud explicitně zařadil mezi kázeňské tresty mírnější povahy. Důtku je skutečně nejmírnějším z kázeňských trestů uvedených v taxativním výčtu v § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neboť ze své povahy nepředstavuje pro odsouzeného jakoukoli bezprostřední újmu.*“¹⁰

Nejvyšší správní soud tak označené důtky jako nejmírnějšího kázeňského trestu omezil pouze na § 46 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. S takovým pojetím v obecné rovině souhlasím, nicméně je třeba si uvědomit, že Nejvyšší správní soud do daného hodnocení nezahrnul právé ustanovení § 46 odst. 4 zákona o výkonu trestu, které umožňuje uložit v některých případech kázeňský trest¹¹ podmíněně, a to se zkušební dobou až na 6 měsíců. Nespáchá-li odsouzený během zkušební doby jiný kázeňský přestupek, kázeňský trest se zahradí a nepředstavuje pro odsouzeného ani újmu zapsaného kázeňského trestu.

Ve zmíněné věci je třeba vycházet z obecných východisek aplikace zásady zákazu *reformationis in peius* (zákaz rozhodnutí k horšímu), která je zakotvena pro kázeňské řízení v ustanovení § 60 odst. 2 písm. c) a písm. d) řádu výkonu trestu odnětí svobody.¹² Ústavní soud ve svém nálezu vymezil obecná kritéria týkající se aplikace zákazu rozhodnutí k horšímu při ukládání trestů podle trestního práva. Zde uvedl, že nelze tresty poměřovat formalistickým způsobem, ale konkrétními dopady do života každého jednoho pachatele. Zdůraznil, že jednotlivé tresty mohou mít zcela rozdílný dopad v životě každého člověka. Pro častou možnost plně objektivního poměrování dvou různých trestů je nutné brát ohled i na subjektivní vnímání samotného odsouzeného, které musí vždy být důležitou, byť nikoliv nepřekročitelnou indicií.¹³

Jsem přesvědčena, že výše uvedené závěry lze vztáhnout i na zákaz rozhodnutí k horšímu v kázeňském řízení. Jestliže stěžovatel byl ve výkonu trestu odnětí svobody osm let, přičemž mu nebyl uložen žádný kázeňský trest, a v době řešení kázeňského přestupku již mohl podat žádost o podmíněné propuštění, pak považuji v tomto konkrétním případě podmíněný trest za mírnější než kázeňský trest důtky. Z chování stěžovatele před předmětným kázeňským řízením lze kvalifikovaně usuzovat to, že se stěžovatel pravděpodobně ve zkušební době žádného kázeňského přestupku nedopustil. Jak plyne ze zákona o výkonu trestu odnětí svobody, podmíněný kázeňský trest se po osvědčení ve zkušební době automaticky zahradí, a na případnou žádost o podmíněné propuštění má

9 Usnesení Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 22 A 47/2011-7, ze dne 31. března 2011.

10 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 73/2012-40, ze dne 7. července 2012.

11 Podmíněně lze uložit pouze kázeňský trest umístění do uzavřeného oddílu až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení a kázeňský trest celodenní umístění do uzavřeného oddílu až na 20 dnů.

12 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

13 Bod 20, 21, 23 nálezu.

tak mírnější vliv. Podmíněný trest působí na pachatele „pouhou pohružkou“ jeho výkonu, jestliže se bude ve výkonu trestu chovat řádně.

Věznice by měla v případech změny či uložení nového kázeňského trestu podle ustanovení § 60 odst. 2 písm. c) a písm. d) řádu výkonu trestu odnětí svobody posuzovat zákaz *reformationis in peius* vždy individuálním způsobem, přitom hodnotit všechny okolnosti konkrétního odsouzeného tak, aby nový kázeňský trest neměl na jeho osobu přísnější dopad než trest předchozí.

I v tomto bodě souhlasím s tehdejší veřejnou ochránkyní práv a trvám na tom, že věznice pochybila, jestliže bez dalšího považovala důtku za mírnější kázeňský trest než podmíněný kázeňský trest umístění do uzavřeného oddílu na 3 dny, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programů zacházení, se zkušební dobou na 3 měsíce.

C.1.4 Vyřazení ze zaměstnání

Souhlasím s tím, že podle judikatury Ústavního soudu nelze na řízení o uložení kázeňského trestu ve formě důtky vztáhnout ochranu práva na spravedlivý proces v té podobě, v níž je garantováno čl. 36 až 40 Listiny základních práv a svobod, a ani v té podobě, v níž je chráněn čl. 6 Úmluvy.¹⁴ Jsem však přesvědčena o tom, že tím není automaticky vyloučena presumpce nevinu v kázeňském řízení.

Ve vztahu k interpretaci textu Úmluvy je nutno upozornit, že Evropský soud pro lidská práva vykládá pojmy použité v Úmluvě autonomně, tedy nezávisle na výkladu obdobných či shodných pojmů v jednotlivých členských státech.¹⁵ Ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále také jako „ESLP“) se čl. 6 nevztahuje pouze na trestní řízení, ale rovněž na řízení o sankcích ukládaných správními úřady fyzickým osobám, jakož i o sankcích ukládaných v řízení disciplinárním nebo kárném či jiném.¹⁶

Na druhou stranu, je třeba uvést (jak upozorňuje v odpovědi věznic), že ne každé řízení o sankcích ukládaných správními úřady fyzickým osobám má podle ESLP trestněprávní povahu. ESLP ve své judikatuře vyvinul tzv. Engel kritéria (srov. rozhodnutí Engel a další proti Nizozemí).¹⁷ V rozsudku ve věci Campbell a Fell proti Spojenému království¹⁸ se ESLP zabýval hranicí mezi disciplinární a trestní oblastí ve vězeňském prostředí a konstatoval, že zásady v rozsudku „Engel“ platí i ve vězeňském prostředí. Ústavní soud pak nepřímou konstatoval,¹⁹ že pod ochranu článku 6 Úmluvy spadají ty kázeňské tresty, které výrazným

14 Usnesení Ústavního soudu ze dne 1. ÚS 3688/14.

15 BARTOŇ, Michal, KRATOCHVÍL, Jan, KOPA, Martin, TOMOŠZEK, Maxim, JIRÁSEK, Jiří a SVAČEK Ondřej. Základní práva. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-128-1, str. 83.

16 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 27. června 2003, sp. zn. Pl. ÚS 16/99; dostupný na <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?z=pl-16-99>.

17 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Engel a další proti Nizozemí. Dostupný na: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57479>.

18 Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Campbell a Fell proti Spojenému království. Dostupný na: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57456>.

19 Nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08.

způsobem zasahují do osobní integrity odsouzeného, mezi které zařadil kázeňské tresty uvedené v § 46 odst. 3 písm. f), g), h) zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

Vězeňská služba tak nemůže automaticky dopředu vyloučit presumpci nevinny, jelikož ještě nerozhodla o uložení druhu kázeňského trestu, a tudíž není vyloučeno, že by byl uložen kázeňský trest, na který se čl. 6 Úmluvy aplikuje. Nadto je třeba uvést, že presumpce nevinny je nepopíratelným znakem demokratického právního státu a jsem přesvědčena o tom, že by měla být dodržována ve všech typech veřejnoprávního trestání. Nejsem si vědoma toho, že by tak bylo v nějakém jiném řízení podle veřejného práva naopak. Podíváme-li se například do sousedního Slovenska, tak tamní komentářová literatura k slovenskému zákonu o výkonu trestu odňatia slobody²⁰ přímo ukládá kázeňským trestům (slovensky – disciplinárních trestov) uvádí, že: „V každom prípade sa v súvislosti s disciplinárnym trestaním uplatňuje zásada prezumpcie nevinny, takže ak sa jednoznačne rozhodnutím vydaným v disciplinarnom konaní nepreukáže vina odsúdeného, je nutné na neho hľadieť a vystupovať vo vzťahu k nemu, akoby bol nevinný z predmetného disciplinárneho previnenia.“⁴¹ Osobně nevidím důvod, proč by měla být zrovna v České republice presumpce nevinny popřena v rámci kázeňského řízení.

Ředitel věznic ve svém vyjádření uvedl, že: „Odsouzený byl vyřazen z pracoviště z organizačních důvodů, v souladu s § 12 odst. 2 písm. c) NGR č. 45/2015. Důvodem vyřazení z pracoviště bylo jednání odsouzeného, které je v rozporu se zněním Vnitřního řádu Vazební věznice Praha-Pankrác. Za uvedené jednání byl odsouzenému uložena kázeňský trest důtka.“⁴² Vyřazení ze zaměstnání, o kterém rozhodl ředitel věznic několik měsíců⁴³ před rozhodnutím o uložení kázeňského trestu, je tak nepopíratelně v rozporu se zásadou presumpce nevinny, když v dané době stěžovatel ještě dané porušení nebylo prokázáno, nehledě na to, že podle výše uvedených závěrů neměl být stěžovatel kázeňsky trestán vůbec.

Jak už však bylo uvedeno ve zprávě o šetření, presumpce nevinny neznamená, že stěžovatel nemůže být vyřazen z pracoviště v souvislosti s probíhajícím kázeňským řízením vůbec. Věznic mohl stěžovatele vyřadit z pracovního zařazení, jestliže by měla důvodnou obavu, že by mohl například zneužít své pracovní pozice k narušení bezpečnosti ve věznici. Takovou důvodnou obavu by však věznic musela řádně odůvodnit v návrhu na vyřazení odsouzeného z pracoviště. Vnitřní předpis⁴⁴ Vězeňské služby ČR je od 2. října 2017

²⁰ Zákon č. 475/2005 Z. z., o výkonu trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²¹ Srov. TITTLDOVÁ, Marcela. *Zákon o výkonu trestu odňatia slobody: Komentár*. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-654-2. Str. 215.

²² Vyjádření ředitele Vazební věznic Praha-Pankrác plk. Mgr. Pavla Dreslera ze dne 27. září 2018, č. j. V5 1617-957/ČJ-2018-800232.

²³ Rozhodnutí o vyřazení z pracoviště je datováno k 10. květnu 2018. Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu je datováno 9. srpna 2018.

²⁴ Ustanovení § 12 odst. 2 písm. c) nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště.

doplnění²⁵ o možnost vyřadit odsouzeného z pracoviště pro další řádně odůvodněné skutečnosti, jejichž demonstrační výčet právě obsahuje jak organizační důvody, tak důvody bezpečnostního charakteru. Takové vyřazení však musí být řádně odůvodněno.

Již v minulosti²⁶ se tehdejší veřejná ochránčká práva vyjádřila, že je nutné, aby věznic vždy řádně a vyčerpávajícím způsobem odůvodnila vyřazení odsouzeného z práce. Nepostačí uvést pouze jako příčinu například organizační důvody, ale je nezbytné tyto důvody dále blíže rozvést. I v běžných pracovněprávních vztazích platí, že dá-li zaměstnavatel zaměstnanci výpověď, musí důvod z obligatorně písemné výpovědi skutkově vymezit tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným důvodem.²⁷

To se však v předmetné věci nestalo a věznic stěžovatele vyřadila na základě organizačních důvodů, přičemž skutečným důvodem (podle vyjádření ředitele věznic) porušení bylo právě předmetné kázeňské řízení. Mezi předmetným kázeňským řízením a vyřazením z pracoviště je tak zjevná příčinná souvislost. Odborná komise se však zabývala (podle návrhu na vyřazení z pracoviště) vyřazením stěžovatele pro organizační důvody. Z daného lískopisu tak nevyplyvá, že by komise řešila skutečnost, zda je opravdu nutné (např. z důvodu bezpečnostního rizika) vyřadit do té doby bezproblémového odsouzeného, který má vyživovací povinnost, z pracoviště.

V této souvislosti je třeba poznamenat, že jednou z hlavních zásad správního řádu²⁸ je, že správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy.²⁹ Jelikož věznic neuviedla pravý důvod vyřazení ze zaměstnání, řádně danou skutečnost neodůvodnila, tak je zřejmé, že ředitel věznic rozhodl o vyřazení v rozporu s vnitřním předpisem vězeňské služby. Jsem toho názoru, že postup věznic má znaky libovůle, její rozhodnutí o vyřazení je nepředvídatelné, narušující právní jistotu.

I v tomto bodu tak souhlasím s tehdejší veřejnou ochránčká práva a trvám na tom, že Vazební věznic Praha-Pankrác pochybila, jelikož dostatečně neodůvodnila vyřazení stěžovatele z pracovního zařazení, přičemž do návrhu na vyřazení neuviedla skutečný důvod, a jednala v rozporu s vnitřními předpisy Vězeňské služby České republiky. Takové jednání bylo navíc v rozporu s presumpcí nevinny, kterou musí (podle mého názoru) Vězeňská služba České republiky v průběhu kázeňského řízení dodržovat.

²⁵ Ke změně došlo prostřednictvím nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 52/2017, kterým se mění nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště.

²⁶ Zpráva o šetření ve věci vyřazení odsouzeného z pracoviště ústavní kuchyně ve Věznici Znojmo ze dne 22. května 2019, sp. zn. 6622/2018/VOP/OK. Vedené Vězeňskou službou České republiky pod sp. zn. V5-5871-2/ČJ-2019-803902-VOP.

²⁷ Ustanovení § 50 odst. 1 a 4 zákona č. 252/2005 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Je pravdou, že v ustanovení § 76 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody je zakotvena výjima správního řádu. I přes to se však na řízení podle zákona o výkonu trestu užívá základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až § 8 správního řádu. Srov. např. ustanovení § 177 správního řádu nebo rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. ledna 2015, č. j. 30 A 97/2014-51.

C.1.5 Opětovaná zařízení stěžovatele na pracovní pozici

Nad rámec závěrečného stanoviska bych věznicí dále upozornila na vyřizování žádostí o opětovné zařazení stěžovatele na pracovní pozici. Stěžovatel ve svém podání ze dne 3. září 2019 (adresovaném až po zprávě z šetření) uvádí, že od svého vyřazení neúspěšně žádal věznicí 5x o opětovné zařazení do práce, naposledy dne 9. června 2019. Stěžovatel k písemnosti přiložil originál této žádanky (její kopii zasílám jako přílohu).

Ze žádanky je zřejmé, že stěžovatel žádá o zařazení na pracoviště úklid nebo venkovní pracoviště. Dále je patrné, že žadance nebylo vyhověno s odůvodněním „Zdravím, byl jste z tohoto pracoviště vyřazen“ a podpis osoby, která žádanku vyřizovala. Tento text je přitom napsán na žádanku tužkou.

Pokud se jedná opravdu o oficiální vyřízení žádanky o zařazení do zaměstnání, tak takový způsob vyřízení nepovažuji za odpovědný. Především text (psaný nevhodně tužkou s nevhodným oslovením) neodpovídá na žádost o zařazení na venkovní pracoviště, jelikož z toho stěžovatel nebyl vyřazen. Dále není vůbec odůvodněno, proč předchozí (sporné) vyřazení z pracoviště vytváří nepřekonatelnou překážku opětovného zařazení odsouzeného s vyživovací povinností na pracoviště, a to z situace, kdy se jedná o odsouzeného, který se ve výkonu trestu choval do sporného kázeňského řízení několik let „bezchybně“.³⁰

Z jednání věznice mám pochýbnosti o tom, zda takový přístup odpovídá zásadám výkonu trestu odnětí svobody, podle kterých se s odsouzenými má jednat způsobem, který respektuje jejich důstojnost, omezuje škodlivé účinky zbavení svobody, podporuje postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní jim vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.³¹

D. Opatření k nápravě

Je mi známa skutečnost, že stěžovatel byl dne 23. dubna 2020 podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, i přesto však navrhuji opatření k nápravě.

Vzhledem k tomu, že věznice uznala, že v řešeném případě skutečné mohlo dojít k záplýnce, která není zákonem o výkonu trestu zakázána, přičemž ani odkazované ustanovení vnitřního řádu se na stěžovatele nevztahovalo, a dále, že vyřazení ze zaměstnání bylo v rozporu s vnitřními předpisy Vězeňské služby České republiky, navrhuji, aby věznice zpětně zrušila předemtné rozhodnutí o uložení kázeňského trestu a rozhodnutí o vyřazení stěžovatele z pracoviště, a to pro jejich zjevnou nezákonnost, přičemž kopii těchto rozhodnutí zašle do Kanceláře veřejného ochránce práv a také stěžovateli.

³⁰ Viz odůvodnění uložení kázeňského trestu v písemnosti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu ze dne 9. srpna 2018, č. j. V5-84046-17/CJ-2018-800232.

³¹ Ustanovení 5 z zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

Závěrečné stanovisko zasílám řediteli Vazební věznice Praha-Pankrác a žádám, aby mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda provedl navržená opatření k nápravě. Odpověď očekávám v zákonné lhůtě 30 dnů od doručení stanoviska. Stanovisko zasílám také stěžovateli.

Pokud ředitel věznice nepřijme navržená opatření k nápravě, nebo provedená opatření nebudou považovat za dostatečná, podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv vyrozumím nadřízený úřad, případně mohu o svých zjištěných informovat veřejnost včetně sdělení jmen osob oprávněných jednat jménem.

Brno 9. července 2020

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv